

Materialdokumentation - Miljöbyggnad

Miljöbyggnad version 2.1 utgåva 120101

Materialdokumentation är ett krav vid miljöcertifiering

Miljöcertifiering av byggnader blir ett allt vanligare hjälpmedel för att styra mot ett mer hållbart byggande i Sverige. De system som ställer krav på ingående material i byggnaden är Miljöbyggnad, BREEAM och LEED.

Vid en miljöcertifiering samlas en mängd fakta in om byggnaden och dess delmaterial för att sedan bedömas enligt det aktuella miljöcertifieringssystemets kriterier. Denna sammanfattning syftar till att underlätta för tillverkare att leverera den information som krävs om den egna produkten vid en certifiering enligt Miljöbyggnad. En mer omfattande redovisning av hur betong kan påverka betyget i Miljöbyggnad ges i dokumentet "Hållbart byggande med betong - Vägledning för miljöcertifiering enligt Miljöbyggnad". Vägledningen finns för nedladdning på Betongförenings hemsida om miljöcertifiering, se länk under avsnittet "Kontakt". Det finns även motsvarande vägledningar för systemen BREEAM, LEED och GreenBuilding.

Skriften har utarbetats inom ramen för Svenska Betongföreningens Hållbarhetsråd i samarbete med Peab's Miljöstab och Hållbarhetsutskottet inom Svensk Betong. Projektet har finansierats av Cementa, Svensk Betong och SBUF.

Miljöcertifieringssystemet Miljöbyggnad

Miljöbyggnad kan användas för certifiering av alla typer av byggnader, men är i första hand utvecklat för nya och befintliga småhus, flerbostadshus och lokaler.

Miljöbyggnad baserar sin bedömning på tre områden: *Energi, Innemiljö och Material*. Dessa representeras av tolv miljöaspekter som i sin tur är indelade i en eller flera indikatorer. För indikatorerna finns detaljerade krav för betygnivåerna Klassad, Brons, Silver och Guld. Samtliga indikatorbetyg vägs samman till ett slutligt betyg för byggnaden.

Hjälp för betong- och betongelementtillverkare

Betongens egenskaper påverkar en byggnad på många sätt. Ur ett Miljöbyggnads-perspektiv innebär det att betong kan bidra till att uppfylla de krav som ställs och därmed byggnadens slutliga betyg. Som tillverkare av betong, betongelement och andra cement- och betongbaserade produkter behöver man därför vara beredd att lämna fakta och information kring sina produkter. Detta gäller specifikt för indikator 14 – Dokumentation av byggvaror samt indikator 15 – Utfasning av farliga ämnen. Nedan ges endast en sammanfattning av kraven samt råd om vilka fakta som behöver lämnas av tillverkaren. Kraven i sin helhet finns i Miljöbyggnads manual vilken kan laddas hem kostnadsfritt från www.sgbc.se.

Dokumentation av byggvaror (Indikator 14)

Syftet med detta krav i Miljöbyggnad är att fastighetsägare ska ha kännedom om och dokumentera vilka material som byggs in i hus för exempelvis framtida rivning.

Innehåll i byggvaror sammanställs oftast i en Byggvarudeklaration, utöver det Säkerhetsdatablad som finns för kemiska produkter. Det finns olika metoder att sammanställa de Byggvarudeklarationer som begärs in för en byggnad. Detta kan exempelvis göras genom en så kallad loggbok.

Nyproducerade byggnader (samt ombyggnader) som ska certifieras enligt Miljöbyggnad måste upprätta en loggbok. Beroende på ambitionsnivå (Brons, Silver eller Guld) ställs olika krav på loggbokens innehåll. För att uppnå Brons (lägsta betyg) måste loggboken innehålla typ av byggvara, varunamn, tillverkare, innehållsdeklaration och årtal för dess upprättande.

Loggboken ska innehålla de byggvaror som anges i manualen och detta omfattar bland annat platsgjutna konstruktioner och konstruktioner av monteringsfärdiga element.

Exempel på databaser som används för insamling av information till loggbok, och vilka i dagsläget är vanliga, är BASTA, Byggvarubedömningen eller Sunda Hus. Som underlag för dessa krävs Byggvarudeklarationer. För Guld krävs BVD 3 men för Brons och Silver kan Säkerhetsdatablad godkännas.

Viktigt att tänka på

Betong bidrar, tillsammans med övriga byggvaror, till att uppfylla kravet. För att betong ska kunna bidra till högsta betyg i systemet måste fullständiga byggvarudeklarationer, BVD 3, finnas.

Detta bör utföras av tillverkare:

- *Säkerställ att det finns fullständiga Byggvarudeklarationer (BVD 3) för aktuella produkter. Även Säkerhetsdatablad (som är ett lagstiftat krav) ska finnas.*
- *Om produkten inte innehåller några utfasningsämnen är det bra att registrera den i BASTA. Det medför att produkten med enkelhet kan användas i projekt som avses certifieras enligt Miljöbyggnad.*
- *Kontrollera om produkten finns med i systemen SundaHus och Byggvarubedömningen och vilket betyg den har. Produkter med bra betyg i dessa system har större möjlighet att bli föreskrivna. Produkten bör vara bedömd som minst Accepterad i Byggvarubedömningen eller B i SundaHus. Om produkten inte har bra betyg i databaserna bör man som tillverkare kontrollera vilket underlag bedömningen bygger på. En vanlig orsak till sämre betyg är att det saknas underlag för bedömning. Det går därmed att påverka betyget genom att skicka in bättre underlag.*

Läs gärna mer om dokumentation om byggvaror:

- Mer information finns i skriften "Hållbart byggande med betong - Vägledning för miljöcertifiering enligt Miljöbyggnad" som ni finner på Betongförenings hemsida om miljöcertifiering, se länk under avsnittet "Kontakt".
- Läs mer om databaser och kriterier m.m. på www.bastaonline.se, www.byggvarubedomningen.se och www.sundahus.se.

Utfasning av farliga ämnen (Indikator 15)

Syftet med detta krav i Miljöbyggnad är att vid ny- och ombyggnad inte bygga in produkter som innehåller ämnen med farliga egenskaper. Kravet omfattar så kallade utfasningsämnen (Kemikalieinspektionens definition). Dessa har så allvarliga egenskaper att de inte bör användas eller ingå i råvaror då de bland annat kan vara cancerframkallande, mutagena, toxiska eller ha ozonnedbrytande egenskaper.

För att uppnå nivå Guld och Silver för denna indikator måste nyproducerade byggnader (samt ombyggnader) som ska certifieras enligt Miljöbyggnad granskas avseende innehåll av utfasningsämnen. Det gäller vid både nyproduktion och ombyggnad. För ingående ämnen med, enligt Kemikalieinspektionen, definierade riskfraser finns krav på maximala haltgränser. Kravet avser de byggvaror som specificeras under indikator (14) och omfattar bland annat platsgjutna konstruktioner och konstruktioner av monteringsfärdiga element.

För nivå Silver får utfasningsämnen förekomma i "mindre omfattning", det vill säga ett mindre antal produkter i byggnaden får innehålla utfasningsämnen överstigande haltgränsen. Dessa ska då vara dokumenterade på en avvikelislista. För Guld får inga produkter/byggvaror i byggnaden innehålla utfasningsämnen överstigande haltgränsen.

Vid certifieringsprocessen hämtas vanligen information om produkters eventuella innehåll av utfasningsämnen från Byggvarudeklarationer (BVD3) och/eller någon av databaserna BASTA, Byggvarubedömningen eller SundaHus. BASTA är ett oberoende bedömningssystem där kriterierna är baserade på den europeiska kemikalielagstiftningen REACH. Informationen i BASTA är kostnadsfri och tillgänglig för alla. Byggvarubedömningen och SundaHus är kommersiella databaser och där kriterierna finns samlade i särskilda "kriteriedokument".

Betong innehåller normalt inga utfasningsämnen och har därför goda förutsättningar att få poäng. Men det finns produkter som används i samband med betongbyggnation som kan innehålla utfasningsämnen, t ex injekteringsmassor, expander eller ytbehandlingsprodukter och som därmed kan påverka bedömningen negativt.

Viktigt att tänka på

Betong bidrar, tillsammans med övriga byggvaror, till att klara kraven för nivå Silver och Guld om de inte innehåller några utfasningsämnen.

Detta bör utföras av tillverkare:

- *Säkerställ att det finns Byggvarudeklarationer (BVD 3) för aktuella produkter.*
- *Det är nödvändigt för tillverkare att finnas med i systemen BASTA, SundaHus eller Byggvarubedömningen eftersom det är från de systemen som informationen hämtas vid certifieringsprocessen. Det är en fördel att finnas med i samtliga system då olika system efterfrågas av olika fastighetsägare/byggherrar.*
- *Om produkten inte innehåller några utfasningsämnen är det bra att registrera den i BASTA. Det medför att produkten med enkelhet kan användas i projekt som avses certifieras enligt Miljöbyggnad.*
- *Kontrollera om produkten finns med i systemen SundaHus och Byggvarubedömningen och vilket betyg den har. Det är endast utfasningsämnen som är krav enligt Miljöbyggnad men produkter med bra betyg i dessa system har större möjlighet att bli föreskrivna. Produkten bör vara bedömd som minst Accepterad i Byggvarubedömningen eller B i SundaHus. Om produkten inte har bra betyg i databaserna bör man som tillverkare kontrollera vilket underlag bedömningen bygger på. En vanlig orsak till sämre betyg är att det saknas underlag för bedömning. Det går därmed att påverka betyget genom att skicka in bättre underlag.*
- *Säkerställ alltid att ingående delmaterial i betongen inte innehåller utfasningsämnen genom att kontrollera säkerhetsdatabladet för råvarorna.*

Läs gärna mer om utfasningsämnen:

Mer information finns i skriften "Hållbart byggande med betong - Vägledning för miljöcertifiering enligt Miljöbyggnad" som ni finner på Betongförenings hemsida om miljöcertifiering, se länk under avsnittet "Kontakt".

Läs mer om databaser och kriterier m.m. på www.bastaonline.se, www.byggvarubedomningen.se och www.sundahus.se

Läs mer om utfasningsämnen i Kemikalieinspektionens PRIO-guide:
http://www2.kemi.se/templates/PRIOframes_4045.aspx

Kontakt

Detta dokument kan laddas ned kostnadsfritt på hemsidan nedan. Har ni frågor eller synpunkter på detta dokument är ni välkomna att ta kontakt med oss via epost-adressen nedan.

Hemsida: <http://betongforeningen.se/radkommitteer/hallbarhetsradet/miljocertifiering/>

Epost: hallbarhetsradet@betongforeningen.se